

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

המחשבה המדינית של אפלטון - 56048

תאריך עדכון אחרון 17-10-2019

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מדע המדינה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): גפרי מייסי

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: Jeffrey.Macy@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ד, 12:15-11:15, חדר 4306

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

קורס זה מיועד להציג ראיית-על וניתוח של המחשבה המדינית של אפלטון, הפילוסוף והוגה הדעות המדיני היווני, בעל המעמד הסגולי. בשיעור נבחן שאלות מרכזיות שאפלטון מעלה במחשבה המדינית שלו, כדוגמת: מהו הצדק?; מי או מה צריך לשלוט במשטר המדיני; מהם האפיונים של המשטרים הפוליטיים הטובים ביותר ושל משטרים מקולקלים -- והאם יש אפשרויות מדיניות אם המשטר הטוב ביותר אינו בר השגה?; מהו טבע האדם ומטרת החיים האנושיים? בהקשר בדיקת שאלות אלו ושאלות מרכזיות נוספות שאפלטון מעלה, גם נבחן את הדמות האידיאלית של סוקרטס שאפלטון מציג בכתביו השונים.

מטרות הקורס:

כמו שנכתב למעלה, מטרת הקורס לזהות ולנתח את הסוגיות המרכזיות שמוצגות במחשבה המדינית של אפלטון ולנסות לקבוע את עמדותיו של אפלטון לגבי סוגיות אלו. במהלך הקורס גם נמקם את אפלטון בהקשר ההתפתחות של המחשבה המדינית המערבית.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

השגת היכולת לקרוא, לפענח ולנתח את הכתבים המדיניים של אפלטון; השגת היכולת לזהות את השאלות המרכזיות העולות בפילוסופיה המדינית הקלאסית באופן כללי, ובכתבים של אפלטון בפרט; השגת היכולת להעריך את ביקורת אפלטון על האמונות, והדוקטרינות הדתיות והפוליטיות שהיו מקובלות באתונה בתקופתו וכמו-כן את ביקורתו על הסופיסטים.

דרישות נוכחות (%) :

לפחות 75%

שיטת ההוראה בקורס: שיטת הלימוד תתבסס על קריאת טקסטים מקוריים (בתרגום לעברית או אנגלית) של מספר משמעותי של הכתבים הפוליטיים של אפלטון, וניתוח ביקורתי של התוכן ומושגי היסוד במקורות אלה. השיעור ייכלל דגש על נושאים מרכזיים העולים מהטקסטים עם השוואות בין העמדות שבהן החזיק אפלטון (או סוקרטס) ועמדותיהם של המשתתפים האחרים בדיאלוגים האפלטוניים. הדיון בשיעור יכוון על ידי ניתוח המרצה את המקורות, אך כל המשתתפים יחייבו בפתיחת דיון בעל פה אחת והשתתפות פעילה במהלך הקורס.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מבוא ומבט-על של המחשבה המדינית של אפלטון וההקשר ההיסטורי והמחשבתי באתונה של סוף המאה ה-5 לפני הספירה ותחילת המאה ה-4 לפני הספירה.

2. א. סוקראטס (או הסוקראטס של אפלטון) והאפולוגיה של סוקראטס: הסוגיות העולות בשחזור משפט סוקראטס על ידי אפלטון. דיון בשאלה אם סוקראטס באמת היה אשם או זכאי.

ב2. קריטון וסוף הפידון: סוקראטס (או הסוקראטס של אפלטון) ועמדתו על נושאים מה חשיבות ציות לחוקי העיר, והמשמעות של החיים והמוות.

3. אפלטון (וסוקראטס): מבוא לספר המדינה והדיון בתפיסות המקובלות של הצדק שהיו מקובלות באתונה -- שיזכו לביקורת על ידי סוקראטס - ספר המדינה, ספרים 1-2.

4. ספר המדינה: החיפוש אחרי הצדק, והחינוך והמיתוסים ה"נכונים" כמרכיבים פוליטיים - ספר המדינה, ספרים 2-3.

5. ספר המדינה (ספרים 4-5): צדק, שוויון נשים וגברים, ביטול רכוש פרטי, ביטול המשפחה וקהילת הילדים כמרכיבים של המדינה הצודקת/האידיאלית.

6. ספר המדינה - שני שיעורים (ספרים 5-7): המלך-פילוסוף ושלטון התבונה במשטר הצודק - משל האונייה, הקו המחולק ומשל המערה.

7. ספר המדינה (ספרים 8-9) וה-מדינאי: הביקורת על "המשטרים המקולקלים", והאפשרות של משטרים שניים-במעלה תחת עליונות החוק

8. ספר המדינה: שירה, דת ומיתוסים - סכנותיהם והשימוש הנכון בהם - וסיכום הקריאה מ-ספר המדינה.

9. ספר החוקים: מבוא לספר החוקים והשוואת התוכן והסגנון של ספר חוקים עם ספר המדינה, מרכזיות החוק ("האלוהי"), וההתמודדות עם הנאה וכאב באמצעות חינוך, הרגל וחוק.

10. ספר החוקים (ספרים 7-9): חינוך הילדים וגידולם, חשיבות היציבות והסכנה בשינויים, פשעים חמורים ועונשים.

12. ספר החוקים (ספרים 10 ו-12): האלים, החשיבות הפוליטית של האמונה באלים, ותגובות המדינה לערעור על קיומם או מעמדם. מועצת הלילה והבעיה של שינוי החוק "האלוהי" "הבלתי-משתנה" כדי לשפרו או כדי להתאים אותו למצבים חדשים. סיכום הקריאה מ-ספר החוקים וראיית-על על המחשבה המדינית של אפלטון.

חומר חובה לקריאה:

שעור 2 - 6.11.2019

אפלטון, האפולוגיה של סוקראטס, ב-משפטו ומותו של סוקראטס, הוצאת שוקן, עמ' 18-50
B363/H4/L5 206-238. 'עמ, שוקן הוצאת, א כרך, אפלטון כתבי-ב או (228052) B363/H4/L52 (175057)

אפלטון, קריטון, ב-משפטו ומותו של סוקראטס, עמ' 57-72, או ב-כתבי אפלטון, כרך א, עמ'
239-254. B363/H4/L5 (175057)

אפלטון, פידון, ב-כתבי אפלטון, כרך ב, עמ' 86-90 (סוף הדיאלוג).

שעור 3 – 13.11.2019

אפלטון, ספר המדינה (הפוליטיאה), ספרים 1-2, ב-כתבי אפלטון, כרך ב, עמ' 163-216.

שעור 4 – 20.11.2019

אפלטון, ספר המדינה, ספרים 2 ו-3, ב-כתבי אפלטון, כרך ב, עמ' 216-284.

שעור 5 – 27.12.2019

אפלטון, ספר המדינה, ספר 3, עמ' 284-286; ספר 4, עמ' 287-327; ספר 5, עמ' 328-363.

שעורים 6 + 7 – 4.12.2019 + 11.12.2019

אפלטון, ספר המדינה, ספר 5; עמ' 363-377; ספר 6, עמ' 378-420; ספר 7, עמ' 421-460.

שעור 8 – 18.12.2019

1. אפלטון, ספר המדינה, ספר 8, עמ' 461-501 ו-ספר 9, עמ' 502-536.

2. אפלטון, המדינאי, ב-כתבי אפלטון, כרך ג, עמ' 319-337.

שעור 9 – 1.01.2020

אפלטון, ספר המדינה, ספר 10, עמ' 537-577.

שעור 10 – 8.01.2020

אפלטון, ספר החוקים, כתבי אפלטון, כרך ד, ספרים א-ב, עמ' 29-93 + ספר ג (סוף - e702-a), עמ' 127-128.

שעור 11 – 15.01.2020

אפלטון, ספר החוקים, ספרים ז-ט, עמ' 217-323.

שעור 12 – 22.01.2020

אפלטון, ספר החוקים, ספרים י + י"ב, עמ' 323-358 ו-388-424.

חומר לקריאה נוספת:

חומר קריאה מספרות משנית, שאינו חובה, יוזכר על ידי המרצה במהלך השיעורים והמרצה ימליץ על מאמרים וספרים שרלוונטיים לדיון עבור סטודנטים שמעוניינים להרחיב את הבנתם בסוגיות שונות.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 30 %
השתתפות 10 %
הגשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 60 %
מבחן בית/עבודה

מידע נוסף / הערות:

המרצה רשאי, לפי שיקול דעתו, לתת ציון מטיב של מספר נקודות על השתתפות פעילה התורמת במיוחד לדיון בכיתה.